

ТЕОРІЯ ТА МЕТОДИКА НАВЧАННЯ

DOI 10.31651/2524-2660-2019-1-55-61

ORCID 0000-0002-5375-5429

КУЛІШ Ірина Миколаївна,

кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри іноземних мов,
Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького
e-mail: irinakulich@ukr.net

ORCID 0000-0003-2108-981X

КОРОЛЮК Галина Олександрівна,

старший викладач кафедри іноземних мов,
Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького
e-mail: galkroll@ukr.net

УДК 371

ДО ПРОБЛЕМИ ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ ПРОФЕСІЙНОГО СПРЯМУВАННЯ ЯК ВАЖЛИВОЇ СКЛАДОВОЇ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦЯ

На сучасному етапі розвитку суспільства освіта відіграє особливу роль. Заклади вищої освіти виконують важливі функції в суспільстві XXI століття. Навички, вміння й компетентності, якими оволодівають суб'єкти пізнання в сучасному суспільстві, можуть різнитися, проте, вони мають і спільні риси. Вони ґрунтуються на передумові, що поглиблене навчання іноземної мови передбачає, що на основі набутих ґрунтовних академічних знань розвиваються як навички та вміння навчання, так і навички та вміння мислення вищого порядку.

На підставі аналізу науково-педагогічних джерел та вивчення вимог до кваліфікації фахівців визначено певні навички та вміння, які необхідно набути майбутнім фахівцям, щоб бути успішними професіоналами в сучасному суспільстві. На основі вивчення вимог роботодавців до своїх майбутніх робітників виявлено, що в сучасному суспільстві іноземна мова є важливим складником професійної підготовки фахівців, що визначається роботодавцями й усвідомлюється потенційними робітниками. Процес вивчення іноземної мови у закладах вищої освіти набуває професійного спрямування та передбачає інтеграцію навчання змісту з метою викладання іноземної мови. Цей процес передбачає одночасне вивчення мови і професійного предмету, за якого форма й послідовність презентації мови зумовлюється змістом.

На узагальнення думок студентів щодо навчальної дисципліни «Іноземна мова професійного спрямування», можна зазначити, що загалом студенти зацікавлені у вивченні цієї дисципліни; маючи недостатній базовий рівень іноземної мови, вони потребують активізації та вдосконалення мовленнєвих навичок і вмінь з іноземної мови як загального, так і професійного спрямування. Усвідомлюючи необхідність приділяти увагу всім видам мовленнєвої діяльності, студенти надають перевагу усім видам, а саме дискусії та «круглому столу», не виключаючи при цьому роботу з періодичними виданнями.

У подальших дослідженнях доцільним є вивчення впливу сучасних підходів до вивчення іноземної мови професійного спрямування на

ефективність навчального процесу та якість підготовки майбутніх фахівців.

Ключові слова: *заклади вищої освіти; кваліфікація фахівців; професійна підготовка; навички та вміння; іноземна мова загального спрямування; англійська мова професійного спрямування.*

Постановка проблеми. Освіта відіграє особливу роль на сучасному етапі розвитку суспільства. Заклади вищої освіти виконують важливі функції в суспільстві XXI століття. Інтелектуальна функція університету реалізується через викладання та дослідження. Освітня функція передбачає культивування інтелекту та передавання основних ідей і концепцій. Соціальна функція базується на: співвідношенні послуг, що надаються закладами вищої освіти з пріоритетними потребами суспільства; балансі короткотермінового процесу надання освітніх послуг та довгостроковою якістю; балансі базових та прикладних досліджень; прагненні досконалості у викладанні, навчанні та наукових дослідженнях [1].

У соціальній діяльності університету розглядають два основних напрями, а саме: підготовку фахівців, професіоналів, висококваліфікованих кадрів для потреб промисловості, сільського господарства, бізнесу та всіх галузей суспільства; надання різноманітних послуг у формі навчальних програм для дорослих (курси підвищення кваліфікації, консультації, технічні та художні послуги), досвід у всіх сферах компетенції для розвитку суспільства (економічного, політичного, соціального, екологічного, культурного), прагнення більш справедливого соціального порядку [1].

Особливості суспільства XXI століття зумовляють володіння певними навичками та вміннями, які необхідно набути майбутнім фахівцям, щоб бути успішними професіоналами на сучасному етапі розвитку суспільства. Насамперед, ці навички відрізняються від традиційних академічних навичок, які, в першу чергу, зводилися до змісту знань. Освітняни, педагоги, бізнес-лідери, академічні та урядові організації виокремлюють навички XXI століття та об'єднують їх у такі групи: 1) навички навчання та інновацій, які охоплюють критичне мислення, здатність вирішувати проблеми, спілкування та співпраця, творчій та інноваційний підходи; 2) навички цифрової грамотності, які включають інформаційну грамотність, медіаграмотність, грамотність інформаційно-комунікаційних технологій; 3) кар'єрні та життєві навички, які передбачають гнучкість та адаптивність, ініціативність та самоврядування, соціальну та міжкультурну взаємодію, продуктивність та відповідальність.

Більшість із згаданих навичок визначають ключові якості прогресивної освіти. Навички й компетентності, які називають навичками XXI століття, можуть різнитися, проте, вони мають і спільні риси. Вони ґрунтуються на передумові, що ефективно поглиблене навчання передбачає, що на основі набутих ключових ґрунтовних академічних знань розвиваються навички навчання та навички мислення вищого порядку. Сучасні педагогічні підходи, враховуючи особливості розвитку суспільства, сприяють розвитку творчості, вмінню співпрацювати, аналізувати, представляти та ділитися як досвідом навчання, так і набутими знаннями. Подібні групування навичок мають на меті стимулювати появлення педагогічних підходів, які сприяють поглибленому вивченню іноземних мов, завдяки як традиційному навчанню, так і активному навчанню, проектному навчанню, проблемному навчанню тощо [2].

Мета статті. Проаналізувати вимоги роботодавців до кваліфікації фахівців, визначити необхідний набір навичок студентів як майбутніх фахівців, вивчити нові вимоги до іншомовної підготовки студентів у закладах вищої освіти та думку студентів щодо вивчення іноземної мови у закладі вищої освіти, визначити та обґрунтувати нові підходи та

особливості викладання іноземної мови професійного спрямування на сучасному етапі розвитку суспільства.

Виклад основного матеріалу дослідження. Вивчення ринків праці таких країн, як Великобританія, Німеччина, Китай, Мексика, Бразилія, Індонезія, свідчить, що роботодавці очікують від потенційних працівників такі якості: відповідний набір навичок – 81%, вільне володіння англійською мовою – 79%, галузеві знання – 62%, освітній рівень – 61%, інші – 23%. Слід зазначити, що володіння англійською мовою займає другу позицію, що свідчить про зростання значення мови міжнародного спілкування в сучасному світі глобалізації та інтеграції. У середньому 68% роботодавців у світовому бізнесі проводять оцінювання англійської компетентності своїх робітників, а 91% респондентів вважають володіння англійською мовою серед своїх співробітників корисним для справи [3].

Аналіз вимог до кваліфікації фахівців свідчить про те, що роботодавці зацікавлені в таких навичках своїх співробітників, як: основні комп'ютерні навички (42%), навички письма англійською мовою (31%), навички розмовної англійської мови (26%), навички розуміння прочитаного англійською мовою (17%), математичні навички (обчислення) (15%). Розглядаючи можливість кар'єрного зростання, робітники вважають ключовим засобом для цього володіння англійською мовою. Таким чином, просування в роботі є рушійною силою для вивчення іноземної мови для 39% європейців, 45% латиноамериканців, 71% китайців та 42% азійців. Отже, для 92% робітників у світі для кар'єрного успіху важливою умовою є англійська мова, проте, лише 7% робітників, для яких англійська мова не є рідною, можуть ефективно спілкуватися нею на робочому місці [3].

Таким чином, на сучасному етапі розвитку суспільства іноземна мова є важливим складником професійної підготовки фахівців, що визначається роботодавцями й усвідомлюється потенційними робітниками. Як свідчать дані огляду ринків праці згаданих вище країн, приймаючи на розгляд заявки претендентів, 68% роботодавців здійснюють оцінку англійських навичок; 31% роботодавців вважають, що робітниками бракує необхідних навичок письма англійською мовою; 17% визначають, що

робітникам бракує необхідних навичок читання англійською мовою; 91% роботодавців припускають, що англійська компетентність була б корисною для їхньої компанії. Іншими словами, роботодавці високо цінують компетентність своїх робітників щодо англійської мови та звертають увагу на різні види мовленнєвої компетентності робітників. Стосовно фахівців, лише 7% з них вважають, що вони можуть ефективно спілкуватися англійською мовою на робочих місцях.

Отже, аналіз вимог до фахівців та думка самих робітників ставлять нові вимоги до іншомовної підготовки студентів у закладах вищої освіти.

Якщо звернутися до перспектив англійської мови в майбутньому до 2025 року, то, за даними Британської Ради, англійська мова залишатиметься *lingua franca* в Європейському Союзі, роботодавці потребуватимуть фахівців із високим рівнем володіння англійською мовою, включаючи такі спеціальні завдання, як проведення перемовин, вирішення проблем логістики, презентація нових стратегій тощо. Робітники потребуватимуть неперервної освіти або регулярного підвищення кваліфікації впродовж своєї кар'єри, при цьому, бажатимуть конкретного, цільового, гнучкого та ефективного навчання [4].

Слід зауважити, що 85% міжнародних організацій використовують англійську як свою офіційну мову. Цей факт є свідченням впливу процесів глобалізації та інтеграції на всі сфери суспільства, включаючи освіту, процеси викладання та навчання [5].

Розроблення робочої програми навчальної дисципліни «Іноземна мова професійного спрямування» на сучасному етапі вимагає узгодження цілей викладання дисципліни та сучасних вимог роботодавців до фахівців певного напрямку. Для прикладу, понад 15 років тому з метою координації зусиль ІТ-компаній в Україні була створена громадська організація «Асоціація ІТ-дистриб'юторів», метою якої було спільне вирішення проблем їх професійної діяльності. Близько 10 років тому на базі організації сформувалася асоціація підприємств інформаційних технологій України з пріоритетними завданнями представляти та захищати інтереси ІТ-компаній, здійснювати вплив на політику держави у сфері ІТ-технологій, розвивати ІТ-

ринок, сприяти обміну інформацією та розвитку відносин на ринку тощо [6].

Слід зауважити, що розроблені стандарти в ІТ-галузі, як і в інших сферах, включають державу, роботодавців і працівників освіти. Заклади вищої освіти, розглядаючи стандарти на певну професію, усвідомлюють очікування тієї чи тієї галузі щодо результатів навчального процесу, що впливає як на формування навчальних планів, так і на розроблення програм навчальних дисциплін.

За даними прес-служби Держінформнауки, незважаючи на дефіцит фахівців у сфері ІТ-технологій, лише 25% випускників закладів освіти відповідають рівню своєї кваліфікації, тобто роботодавці можуть забезпечити їх роботою в ІТ-компаніях. Тому, основну увагу під час підготовки фахівців слід приділяти вимогам сучасного суспільства та підвищенню якості навчального процесу, враховуючи потреби галузі на цьому етапі розвитку суспільства [7].

Якщо переглянути та проаналізувати вимоги ІТ-компаній, які працюють в Україні, можна зробити висновок, що пріоритетні місця займають фахова компетентність та іншомовна компетентність спеціалістів цієї галузі. На думку роботодавців, фахова компетентність уможливить виконання обов'язків своєї посади на високому професійному рівні, а іншомовна компетентність допоможе фахівцю брати участь у фахових англійських семінарах для підвищення своєї професійної кваліфікації, обмінюватися досвідом із фахівцями компаній-партнерів у всьому світі, бути членами технологічних організацій та товариств, мати ефективний досвід відряджень у закордонні компанії, ефективно спілкуватися із замовниками та успішно брати участь у перемовинах [8].

На сучасному етапі розвитку суспільства процес вивчення іноземної мови у закладах вищої освіти набуває професійного спрямування та передбачає інтеграцію навчання змісту певної дисципліни з метою викладання іноземної мови. Цей процес передбачає одночасне вивчення мови і професійного предмету, за якого форма й послідовність презентації мови зумовлюються змістом. У ситуації, коли здійснюється навчання на основі змісту, форма слідує за змістом. У методиці викладання іноземної мови особливого значення набувають такі

форми навчання на основі змісту, а саме: 1) на основі теми, 2) на основі прикритого змісту, 3) на основі доповненої мови. Процес навчання на основі теми зосереджується на темах, які є предметом інтересу для тих, хто вивчає іноземну мову спеціального призначення. Для закладів середньої освіти більш притаманне навчання на основі прикритого змісту. У ході такого навчання певні види діяльності, доступні для суб'єктів пізнання, передають необхідний зміст. Процес навчання на основі доповненої мови поєднує в собі два взаємозв'язаних курси, а саме, фаховий предмет та іноземну мову, передбачаючи взаємодію викладачів фахового спрямування та іншомовної підготовки. Заклади вищої освіти можуть використовувати будь-яку з цих моделей організації навчального процесу для підвищення якісного рівня підготовки майбутніх фахівців [9].

Освітня, методистка й дослідники виокремлюють різні форми іноземної мови професійного спрямування. Допрофесійна програма, наприклад, охоплює етапи підготовки до праці на робочому місці. Змістове наповнення процесу підготовки включає розвиток навичок читання іноземною мовою, використання документації, обчислення, розвиток навичок ділового письма, розвиток навичок усного спілкування та самоосвіти [10].

Розробляючи програму навчальної дисципліни «Іноземна мова професійного спрямування» для студентів ІТ-спеціальностей, ми враховували низку чинників, які суттєво впливають на навчальний процес, а саме, базовий рівень іншомовної компетентності студентів, їхні потреби та інтереси, очікування ІТ-галузі щодо результатів навчального процесу, вимоги роботодавців до фахівців ІТ-сфери на сучасному етапі розвитку суспільства.

Вивчаючи думку студентів щодо особливостей викладання іноземної мови професійного спрямування, нами було проведено анкетування студентів 1 та 2 курсів таких спеціальностей, як «Комп'ютерні науки», «Прикладна математика», «Інформаційні системи та технології», «Автоматизація та комп'ютерно-інтегровані технології». Формуючи питання анкети, нас цікавила думка студентів стосовно таких аспектів, як спрямування іноземної мови (доцільність вивчення англійської мови загального та

професійного спрямування та їх співвідношення), види мовленнєвої діяльності, методи навчання, робота з періодичними виданнями галузі, джерела інформації професійного спрямування, види контролю. Анкетування проводилося на початку та наприкінці навчального року з метою порівняння думки студентів до та після вивчення дисципліни «Іноземна мова професійного спрямування».

Переважна більшість студентів зазначених спеціальностей вважають, що їм необхідні знання англійської мови як загального, так і професійного спрямування, при цьому, на кінець навчального року цей відсоток збільшився (від 62% до 77%, відповідно). Такі результати можуть свідчити про недостатній базовий рівень іншомовної підготовки та (або) про усвідомлення студентами необхідності вдосконалювати свій рівень знань, навичок та вмінь англійської мови як загального, так і професійного спрямування, оскільки ситуації, які потребують щоденного іншомовного спілкування, можуть виникати як у навчальній, так і в професійній діяльності.

Незначний відсоток студентів вважає, що їм необхідна іноземна мова лише професійного спрямування, при цьому, на кінець навчального року цей відсоток знизився (27% та 15%, відповідно). Припускаємо, що частина студентів закінчила школи або класи з поглибленим вивченням іноземної мови та має високий базовий рівень іншомовної компетентності. Вважаємо, що таким студентам варто пропонувати більше завдань для самостійного опрацювання, завдань творчого характеру, доручати керівні ролі у презентаціях та ділових іграх. Незначний відсоток студентів висловилися за необхідність вивчати лише іноземну мову професійного спрямування (8% – 6%), що може свідчити про їхній низький базовий рівень іншомовної підготовки та неготовність до матеріалу професійного спрямування, або неусвідомлення значення іноземної мови в майбутній професійній діяльності. У першому випадку, для підвищення базового рівня іншомовної компетентності студентам варто відвідувати додаткові курси з іноземної мови, оскільки в межах програми навчальної дисципліни не існує можливості ефективно працювати з низьким рівнем іншомовної компетентності, або організувати в університеті настановчо-

корективний курс з англійської мови на базі декількох спеціальностей. У другому випадку, частина студентів усвідомила значення іноземної мови професійного спрямування впродовж навчання.

Більшість студентів припускає, що їм варто вдосконалювати всі види мовленнєвої діяльності (71% та 64%), проте, більший відсоток студентів вважає, що їм слід звернути увагу на говоріння та аудіювання (32% та 41%), менший відсоток зазначає, що їм варто більше працювати над читанням та письмом (4% та 11%). Ці факти можуть свідчити про потребу вдосконалення усних видів мовленнєвої діяльності, не виключаючи певних завдань на вдосконалення вмінь письма.

Слід зазначити, що студенти надають перевагу усному обговоренню загальних та професійних проблем (32% та 61%), у порівнянні з читанням та перекладом текстів і статей професійного спрямування (13% та 12%). Водночас, значна кількість студентів високо оцінює обидва види навчальної діяльності (67% та 81%). Наприкінці навчального року кількість прихильників обох видів навчальної діяльності зростає, при цьому, значно зростає відсоток студентів, які надають перевагу усному обговоренню проблем. Ми вважаємо, що ці факти можуть свідчити про цікавіший та динамічніший характер усних видів навчальної діяльності.

Значна кількість студентів вважає за доцільне приділяти увагу граматичним структурам англійської мови (62% та 71%). Цей факт може свідчити про усвідомлення важливості цього аспекту мови та про бажання вдосконалити свої граматичні навички. Помітний відсоток студентів вважає, що граматичній структурі мови слід приділяти увагу залежно від базового рівня граматичних навичок студентів (відповідно, 32% та 28%). Незначний відсоток студентів вважає, що недоцільно приділяти увагу граматичній структурі мови – (4% та 5%). Цей факт може свідчити про високий рівень базової підготовки студентів, про розвиненість їхньої довготривалої пам'яті, проте, можливий варіант неусвідомлення значення граматичної структури мови для вдосконалення іншомовних навичок.

Значна кількість студентів серед методів та прийомів навчання обирає або надає перевагу дискусії та «круглому столу» (61% та 82%), що свідчить про загальну перевагу усних видів навчальної

діяльності, а саме, обговорень, диспутів, тематичних розмов тощо. Зростання показника на кінець навчального року підтверджує вподобання студентів та демонструє їхнє позитивне ставлення до цих видів навчальної діяльності. Ставлення студентів до такого виду навчальної діяльності, як «презентація проєктів» (8% та 9%), свідчить про те, що цей вид діяльності є незнайомим, а, можливо, і складним. Вважаємо, що варто застосувати метод «презентації проєктів» на 3 та 4 курсах або під час навчання в магістратурі.

Студенти достатньо високо оцінюють роботу з періодичними виданнями, оскільки значна частина респондентів вважає за доцільне приділяти увагу цьому виду роботи на кожному занятті (29% та 42%) або раз на місяць (52% та 48%). Це демонструє зацікавленість майбутніх фахівців професійними періодичними виданнями.

Переважає більшість студентів вважає, що джерелом інформації професійного спрямування може бути як самостійний пошук, так і матеріал, підготовлений викладачем (58% та 67%). Студенти підтримують вдале поєднання обох запропонованих джерел інформації. На нашу думку, такий варіант є найбільш оптимальним, оскільки студенти враховують свої інтереси та потреби, а викладачі здійснюють підготовку матеріалів з погляду навчально-методичної доцільності. Такі аспекти сприятимуть ефективності навчального процесу та мотивації студентів до вивчення іноземної мови професійного спрямування.

Слід зауважити, що на початку навчального року студенти не впевнені у виді підсумкового контролю, наприкінці ж навчального року переважна більшість студентів надає перевагу підсумковому модульному контролю (90%). Цей факт свідчить про переваги такого виду контролю для студентів, оскільки послідовна, регулярна, творча робота впродовж семестру приводить до високих результатів у кінці семестру або навчального року.

Висновки і перспективи подальших досліджень. Отже, освіта відіграє особливу роль на сучасному етапі розвитку суспільства. Особливості суспільства XXI століття зумовляють певні навички та вміння, які необхідно набутися майбутнім фахівцям, щоб бути успішними у професійній діяльності. Їх називають ключовими якостями прогресивної освіти. Навички й уміння, які де-

термінуються вимогами XXI століття, можуть різнитися, проте, вони ґрунтуються на передумові, що поглиблене вивчення іноземної мови спрямоване на розвиток як базових компетентностей, так і мислення вищого порядку.

Сучасні педагогічні підходи, враховуючи особливості розвитку суспільства, сприяють розвитку творчості, здатності співпрацювати, аналізувати, представляти набуті знання та ділитися досвідом навчання. Сьогодні іноземна мова є важливим складником професійної підготовки фахівців, що визначається роботодавцями й усвідомлюється потенційними робітниками.

У сучасному суспільстві процес вивчення іноземної мови у закладах вищої освіти набуває професійного спрямування та передбачає інтеграцію навчання змісту з метою викладання іноземної мови. Цей процес передбачає одночасне вивчення мови і професійного предмету, за якого форма й послідовність презентації мови диктуються змістом.

Розробляючи програму навчальної дисципліни «Іноземна мова професійного спрямування» для студентів ІТ-спеціальностей, ми враховували низку чинників, які мають істотний вплив на навчальний процес, а саме базовий рівень іншомовної компетентності студентів, їхні потреби та інтереси, очікування ІТ-галузі щодо результатів навчального процесу, вимоги роботодавців до фахівців ІТ-сфери на сучасному етапі розвитку суспільства.

Підсумовуючи думку студентів щодо навчальної дисципліни «Іноземна мова професійного спрямування», можна зазначити, що загалом студенти зацікавлені у вивченні цієї дисципліни; маючи недостатній базовий рівень іншомовної підготовки, вони потребують активізації та вдосконалення мовленнєвих навичок з іноземної мови як загального, так і професійного спрямування. Усвідомлюючи необхідність приділяти увагу всім видам мовленнєвої діяльності, надають перевагу усним видам, а саме: дискусії та «круглому столу», не виключаючи при цьому роботу з періодичними виданнями.

У подальших дослідженнях ми вважаємо за доцільне визначити вплив сучасних педагогічних підходів до навчання іноземної мови професійного спрямування на ефективність навчального процесу та якість підготовки майбутніх фахівців.

Список бібліографічних посилань

1. The Role of Higher Education in Society Quality and Pertinence. UNESCO- Non-Governmental Organizations 2nd Collective Consultation on Higher Education. Paris, 8-11 April 1991. URL: http://www.unesco.org/education/pdf/24_133.pdf
2. 21st-century-workplaces Attitudinal Skills for 21st century workplaces, Arbora. URL: <https://www.arboraglobal.com/news/56-attitudinal-skills-for->
3. Society for Human Resource Management (SHRM): 2014 Economic Conditions: Recruiting and Skills Gaps. URL: <https://www.shrm.org/hr-today/trends-and-forecasting/research-and-surveys>
4. British Council. The future demand for English in Europe: 2025 and beyond. URL: <https://www.britishcouncil.org/education/schools/support-for-languages/thought-leadership/research-report/future-of-english-eu-2025>
5. Dan Ben-Canaan The Impact of Globalization and the Internet on English Language Teaching and Learning. URL: http://www.academia.edu/188911/The_Impact_of_Globalization_and_the_Internet_on_English_Language_Teaching_and_Learning
6. Актуальні питання та перспективи кадрового забезпечення ІТ-сфери в Україні. Аналітична записка, 2015 р. URL: <http://hr-it.org.ua/fileadmin/>
7. Новини УНІАН: Освіта. URL: <http://education.unian.net/>
8. Центр міжнародних проектів Євроосвіта. URL: <http://euroosvita.net/>
9. Hinkel, E. Handbook of research in second language teaching and learning. – 2011. URL: <http://books.google.com>
10. Рибалка Л.В. Когнітивний підхід в організації наукової комунікації іноземною мовою магістрантів-філософів. *Вища школа: сучасні тенденції розвитку*: Збірник тез доповідей Міжнародної науково-практичної конференції. Черкаси, 24 квітня 2015 р. – Черкаси-Слов'янськ: Вид-во Б.І. Маторіна, 2015. 196 с.

References

1. The Role of Higher Education in Society Quality and Pertinence. UNESCO- Non-Governmental Organizations 2nd Collective Consultation on Higher Education. Paris, 8-11 April 1991. Retrieved from http://www.unesco.org/education/pdf/24_133.pdf
2. 21st-century-workplaces Attitudinal Skills for 21st century workplaces, Arbora. Retrieved from <https://www.arboraglobal.com/news/56-attitudinal-skills-for->
3. Society for Human Resource Management (SHRM): 2014 Economic Conditions: Recruiting and Skills Gaps. Retrieved from <https://www.shrm.org/hr-today/trends-and-forecasting/research-and-surveys>
4. British Council. The future demand for English in Europe: 2025 and beyond. Retrieved from <https://www.britishcouncil.org/education/schools/support-for-languages/thought-leadership/research-report/future-of-english-eu-2025>
5. Dan Ben-Canaan The Impact of Globalization and the Internet on English Language Teaching and Learning. Retrieved from http://www.academia.edu/188911/The_Impact_of_Globalization_and_the_Internet_on_English_Language_Teaching_and_Learning
6. Topical Issues and Prospects for Human Resources Provision of IT Sphere in Ukraine.

- Analytical note (2015). Retrieved from <http://hr-it.org.ua/fileadmin/> (in Ukr.)
7. UNIAN news: Education. Retrieved from <http://education.unian.net/> (in Ukr.)
8. Center for International Projects of the Eurovision. URL: <http://eurosvita.net/> (in Ukr.)
9. Hinkel, E. (2011). Handbook of research in second language teaching and learning. Retrieved from <http://books.google.com>
10. Rybalka, L.V. (2015). Cognitive approach in the organization of scientific communication in the foreign language of the magistrate-philosophers. Higher School: Contemporary Development Trends: A collection of abstracts of the International Scientific and Practical Conference. Cherkasy, April 24, 2015 Cherkasy-Slavvansk: Publishing House B.I. Matorin. 196 p. (in Ukr.)

KULISH Iryna,

Ph.D in Pedagogy, Head of Foreign Languages Department,
Cherkasy Bohdan Khmelnytskyi National University,

KOROLIUK Halyna,

Senior Lecturer of Foreign Languages Department,
Cherkasy Bohdan Khmelnytskyi National University,

TO THE PROBLEM OF LEARNING A FOREIGN LANGUAGE FOR SPECIFIC PURPOSES AS AN IMPORTANT COMPONENT OF PROFESSIONAL TRAINING

Abstract. Introduction. In modern society education plays a significant role. Higher education institutions perform important functions in the society of the XXIst century. Skills and competences, called the skills of the XXIst century, may vary; however, they also have unifying features. They are based on the premise that effective teaching or in-depth training implies that learning skills and thinking skills of higher level are developed on the ground of the acquired academic knowledge.

Purpose. The study aims at analyzing the requirements of employers for specialists' qualifications, identifying a relevant set of skills for students as future specialists, singularizing new requirements for teaching a foreign language to University students, exploring learners' views on foreign language acquisition within a University curriculum, determining new approaches to teaching a foreign language for specific purposes in modern society.

Results. Definite skills and abilities to be acquired by future specialists in order to become successful professionals are singled out, basing on the analysis of scholarly and pedagogical sources, and the standards of qualifications for specialists. The study of employers' requirements for future employees shows that in modern society, a foreign language is an important component of professional training of specialists; this fact is determined by employers and is realized by potential workers. The process of foreign language acquisition in higher educational establishments is professionally oriented; it is

grounded on the rational interplay of the professional content and a foreign language. This implies that the training process involves simultaneous acquisition of language skills and the major subject matter, in which form and sequence of language presentation are stipulated by its content.

Conclusions. The analysis of students' opinions on the subject "English for Specific Purposes" signifies that on the whole, students are interested in studying this discipline; having a low level of foreign language preparation, they need to intensify and improve language skills for both general and specific purposes. Having an impetus to practice all types of speech activity, the students, nevertheless, prefer oral activities, such as discussions and "round tables", simultaneously, focusing on working with periodicals.

In further studies, it is deemed expedient to determine the influence of modern approaches to learning English for specific purposes on the efficiency of an educational process and the quality of training future specialists.

Keywords: institutions of higher education; qualifications of specialists; professional training; skills and competences; foreign language for general purposes; English for specific purposes.

Одержано редакцією 16.01.2019
Прийнято до публікації 21.01.2019

DOI 10.31651/2524-2660-2019-1-61-65
ORCID 0000-0002-8770-1074

РУДЕНКО Іванна Анатоліївна,

кандидат педагогічних наук, старший викладач кафедри іноземних мов,
Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького
e-mail: ivannarudenko@ukr.net

ORCID 0000-0002-2646-8344

ОРЕНДАРЧУК Оксана Леонідівна,

кандидат філологічних наук, доцент кафедри іноземних мов,
Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького
e-mail: oxanaorend@gmail.com

УДК 378.016:811.1/.8]:[37+81](045)

ЗАСОБИ ПЕДАГОГІКИ ТА КОГНІТИВНОЇ ЛІНГВІСТИКИ У НАВЧАННІ ІНОЗЕМНИХ МОВ У ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ

Статтю присвячено опису теоретичних підстав міждисциплінарного дослідження в царині методики викладання іноземних мов. Поняття «процес навчання» витлумачують як якісну співпрацю між викладачем та студентом, що спрямована на досягнення завдань освіти. Навчальний процес передбачає поєднан-

ня всіх його складників, до яких належить викладач, засоби й методи, якими він користується, студент, що виконує роботу під керівництвом педагога або самостійно вдома, технічні засоби та наочність, які застосовують для досягнення високої ефективності. Процес навчання складається з двох тісно взає-